

Stanisław Głowa

"Der Zölibat : Erfahrungen,
Meinungen, Vorschläge", wyd. Franz
Böckle, Mainz 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 39/3, 201-202

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zadaniach. Mniej ma na celu przetwarzanie świata, a więcej nadawanie mu aspektu dobroci, serca. Działa raczej przez intuicję niż abstrakcyjną dedukcję. Poza tym, jakiegokolwiek byłyby postępy w emancypacji kobiety, cała jej psychika ukierunkowana jest na macierzyństwo, przy czym to macierzyństwo może być zarówno fizyczne, jak psychiczne i duchowe. Autorka kończy swój esej silnym podkreśleniem tej specyficznej i własnej roli kobiety czy też raczej, jak mówi „swego powołania”, z którego nie może zrezygnować, jeśli nie ma przekreślić swej własnej natury.

W eseju A. Cuninghama rozważa rolę i zadanie kobiety na płaszczyźnie ekumenicznej. Wychodząc od rozważań na temat natury kobiety w pierwszym rozdziale *La femme: être humain, être féminin*, autorka przechodzi następnie do analizy roli i sytuacji kobiety w chrześcijaństwie, a potem konkretnie w katolicyzmie. Ukazuje rolę, jaką odgrywały kobiety wyniesione na ołtarze jako święte, a wreszcie sygnalizuje współczesne dyskusje na temat możliwości czy niemożliwości kobiet-kapłanów, pozostawiając sprawę badaniom egzegetów, teologów i osądowi magisterium Kościoła. Przede wszystkim jednak zwraca uwagę na doniosłą rolę kobiety w Kościele, jaką wykreślił jej sobór w dniu zamknięcia obrad — 8 grudnia 1965 r. w posłannictwie skierowanym do kobiet (s. 93—97).

Z kolei F. Florentin-Smyth analizuje rolę kobiety w środowisku protestanckim. Jednym z głównych punktów jej badań i jednocześnie polemik jest sprawa kobiet-pastorów. Autorka kreśli genezę ruchu, który w niektórych współczesnych wspólnotach protestanckich, po długich debatach doprowadził do przyznania kobietom prawa sprawowania funkcji pastorów. Z drugiej strony, na podstawie szkicowych wypowiedzi Starego i Nowego Testamentu ukazuje, jak trudna jest do określenia według Biblii dokładna rola kobiety i jak wiele jeszcze trzeba prowadzić badań, aby dojść do bezpiecznych wniosków.

Dziełko to, mimo pewnych przeciwstawnych opinii reprezentowanych przez autorki, np. odnośnie do możliwości uprzystępnienia kobietom oficjalnych czynności w zakresie kultu i co do tego, w jakim zakresie są dla nas zrozumiałe biblijne przekazy o kobietach, rzuca wiele ciekawego światła na problem kobiety w chrześcijaństwie. Z rzadko spotykaną trafnością afirmuje godność kobiety i jednocześnie właściwą jej specyfikę na płaszczyźnie czysto ludzkiej. Prócz tego wskazuje na niektóre aspekty kapłaństwa wspólnego w chrześcijaństwie, które się jej słusznie należą, a których w przeszłości była pozbawiona. Spostrzeżenia i wnioski, do jakich dochodzą autorki, są raczej punktem wyjścia, a nie ostatecznymi konkluzjami. Jak się wydaje, do tej pory nie istnieje analogiczna pozycja w języku polskim, a uprzystępnienie jej polskim czytelnikom (przynajmniej dwóch esejów: T. Struy i A. Cuninghama), przyniosłoby wiele pożytku.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

Der Zölibat. Erfahrungen, Meinungen, Vorschläge, Wyd. Franz Böckle Mainz 1968, Matthias-Grünewald-Verlag, s. 190.

Jest faktem znanym, że encyklika Pawła VI *Sacerdotalis caelibatus* nie tylko nie położyła w Kościele na Zachodzie kresu dyskusjom na ten temat, ale wręcz stała się do nich okazją. Obecna książka jest tego dowodem. Znany teolog F. Böckle patronuje jej jako redaktor. Właściwy wstęp określający charakter tej pozycji, napisał zmarły podczas prac przygotowawczych Theodor Filthaut.

Filthaut uważa, iż rzeczowa, wewnątrzkościelna dyskusja na temat celibatu jest dzisiaj konieczna. Sądzi przy tym, że w tej dyskusji problem

numer jeden nie jest sam celibat, ale służba Kościoła wobec dzisiejszego świata (s. 10). Zagadnienie celibatu jest wtórne. Mianowicie przy okazji tej usługi powstaje pytanie, czy celibat jest pomocą, czy też może stanowić przeszkodę, utrudniającą zaangażowanie się w służbę Kościoła wielu młodych ludzi. Precyzując dalej charakter zawartych w książce wypowiedzi, Wilthaut stwierdza, iż dotyczą one wyłącznie celibatu księży diecezjalnych, a w żadnym wypadku nie odnoszą się do celibatu zakonników, wybranego jako realizacja rad ewangelicznych, danych przez Chrystusa. Wyraża także nadzieję, że książka przyczyni się do lepszego naświetlenia tego kontrowersyjnego problemu, przede wszystkim wewnątrz rzymskokatolickiego Kościoła, a nawet może być początkiem dialogu z hierarchią kościelną (s. 13).

Książka jest dziełem zbiorowym. Składa się na nią 19 artykułów i wypowiedzi. Wśród autorów spotykamy takie nazwiska, jak K. Rahner, E. Schillebeeckx i R. Schutz (przeor z Taizé), którzy zresztą — wszyscy trzej — argumentują za utrzymaniem celibatu, a przynajmniej nie postulują zmiany w tej dziedzinie. Ich artykuły są przedrukami wcześniejszych wypowiedzi. Inni autorzy są mniej znani. Wśród nich znajdują się urzędnicy kurialni, dziekani, proboszczowie, nauczyciele religii, psychologowie, świeccy oraz kobiety, a także księża, którzy przestali pełnić funkcje kapłańskie. Trzy artykuły nie są podpisane.

Dzieło składa się z trzech części: 1. podłoże i granice dyskusji o celibacie; 2. sytuacja i doświadczenia ludzi żyjących w celibacie; 3. zasadnicze rozważania. Kilku autorów wprost polemizuje z umieszczonym tamże artykułem K. Rahnera *Der Zölibat des Weltpriesters im heutigen Gespräch*, który jest przedrukem z „Geist und Leben” 40 (1967) 3—19. Rahner tłumaczy w nim m. in. racje przemawiające za utrzymaniem celibatu w Kościele łacińskim. Porównuje go z pewnymi niuansami do małżeństwa, które też jest dobrowolnie podjęte, a mimo to stale zobowiązuje. Swoje wnioski (s. 74—75) ujmuje następująco: po pierwsze, nie jest za zmianą obecnie obowiązującej w tym względzie dyscypliny w Kościele łacińskim. Po drugie, ależy lepiej niż dotąd przygotowywać młodych studentów teologii i seminarzystów do głębszego i wszechstronnego rozumienia celibatu. Po trzecie, księża powinni łatwiej teraz niż w dotychczasowej praktyce udzielać dyspensy od celibatu. Po czwarte, dobrze by było, aby również Kościół łaciński częściej udzielał ludziom żonatym święceń kapłańskich, co zresztą w poprzednich wypadkach tu i ówdzie miało miejsce.

Książka ta na pewno jest kontrowersyjna, a wypowiedzi szeregu autorów są subiektywne, chociaż wydają się być szczere. Powstaje pytanie czy nie byłoby lepiej, zawarte w niej materiały przesłać do rzeczowego studium kompetentnym czynnikom kościelnym, zamiast ogłaszać je w formie drukowanej.

Ks. Stanisław Głowa SJ, Warszawa

Handbuch der Kirchengeschichte. Herausgegeben von Hubert Jedin. Band I: *Die mittelalterliche Kirche*. 2. Halbband: *Vom kirchlichen Hochmittelalter bis zum Vorabend der Reformation* von Hans-Georg Beck, Karl August Fink, Josef Glazik, Erwin Iserloh, Hans Wolter, Freiburg-Basel-Wien 1968, Herder, XXI — 783.

Omawiany tu tom stanowi kontynuację wydanej w 1966 r. I części III *Handbuch der Kirchengeschichte*. Dzieli się on na 2 części. Pierwsza, tytułowana: *Das Hochmittelalter*, obejmuje lata 1124—1303 i napisana jest, ócz jednego odcinka, przez Hansa Woltera SJ, profesora z Frankfurtu/M. Kład materiału tej części, jak również następnej, jest chronologiczny, przy czym podział na odcinki zaznacza poszczególne fazy w dziejach Kościoła